

LÁVATALAJ

Kiállító művészek: Hynek Alt, Petra Feriancová,
Adrián Kriška, Marie Lukáčová, Martin Maeller,
Ruth Novaczek, Anni Puolakka & Ellie Rae Hunter,
P. Staff, Iveta Schovancová

Kurátorok: Denis Kozerawski & Jen Kratochvil

Megnyitó: 2023/09/01 (PÉN) 19:00

Látogatható: 2023/09/02 – 10/22

A Trafó Galéria legújabb kiállítása a *Floor is Lava* (a talaj láva) játéktól kölcsönözte címét, mely nálunk inkább a számítógépes játékok és valóságshow-adaptációk révén ismert. A játék lényege, hogy mivel a talaj lávává vált, ezért csak a földön lévő tárgyakra szabad lépni. A talajra lépés a játékos halálához, vagyis inkább a játékból való kizárásához vezet. A játék szabályai szerint az állandóan ránk leselkedő veszélyeket úgy kerülhetjük el, ha folyamatosan egyik helyről a másikra ugrálunk – ez a stratégia, amellett, hogy a környezetünkkel való viszonyunk újrahangozására készítet bennünket, a konzervatív heteropatriarchális társadalmi berendezkedések, valamint a kritikai feminista és queer diskurzusok között húzódó ellentétek metaforájaként is értelmezhető. A látás, a létezés, az érzések és az egymáshoz való kapcsolódás hagyományos és megszilárdult rétegeinek kritikus dekonstrukciója és újraértékelése gyakran olyan, mintha forró láván lépkednénk, bármiféle pihenőpont vagy menekülőút nélkül.

A kiállításnak nem célja, hogy teljességében mutassa be a fenti témákat, főként azért, mert ez nem is lehetséges, hiszen ezek a tapasztalatok állandó változásban vannak, ily módon nem megragadhatóak vagy rögzíthetőek. A kiállítás éppen ezért egy kép-lékeny mentális kép különféle részleteit villantja fel az öregedéssel, a haldoklással, a fájdalommal, az anyasággal, a nem normatív közösségekben való létezés

lehetőségével és queereléssel (a queer-elmélet nyomán végzett cselekvéssel) kapcsolatos negatív berögződések tudatos elengedésével, valamint a végtelen fluiditásból adódó bizonytalanság elfogadásával.

A kiállítás saját identitásunk és a hozzánk közel állóhoz fűződő viszonyunk újragondolásának nehézségeivel kapcsolatos egymás mellett létező megközelítéseket mutat fel és rétegez egymásra. Kísérletet tesz a társadalmi nemek, az érzelmek és az öregedés normalizált és generációkon keresztül továbbörökített értelmezésének megkérdőjelezésére. Ahelyett, hogy mindezt analitikusan és egy átfogó rendszerre törekedve tenné; queer szempontok mentén, a szokásos megközelítésektől eltérő utakat választ. A kiállítás célja továbbá, hogy felmutasson néhány apró és egymáshoz látszólag nem kapcsolódó elemet a személyes identitás témáját körülvevő átfogó kritikai diskurzusból.

A bemutatott művek egy olyan sokdimenziós kép különböző nézeteit mutatják fel, amely soha nem tárul fel teljes egészében, elsősorban azért, mert maga a kritikai megközelítés vonja kétségbe a teljes kép tényleges megragadhatóságának lehetőségét. Egy ilyen kép maga a folytonos formálódás, az újralakulás, a szétbomlás és az újrastrukturálódás. Lényegében nem tudjuk, és remélhetőleg sosem fogjuk megtudni, hogy milyen is ez a kép teljességében.

Ez a kiállítás nem a halálról, nem a gyászról, nem halálos betegségek okozta fájdalomról és szenvedésről szól. A kiállításban időnként feldereng az ironia, és megmutatja vaskos csápjait; a romantikus fenségesnek, a mélységeknek és magasságoknak nyoma sincsen; nincsenek vízköpők, és nincs az *Utódlás* című sorozat Logan Royának mauzóleuma mögül előkúszó Drakula úr.

Ez a kiállítás nem az öregedésről, az arcot világvégi gombafonálként beszövő ráncok rajzolatáról szól, melyek rég elfeledett vágyak, társadalmi elvárások, és gilgamesi szándékok térképét rajzolják ki, és amikre hivatkozva leigázunk, megosztunk és továbbörökítünk mindent, amit téveszméink szerint fontosnak és jelentősnek tartunk.

Ez a kiállítás nem a – szürkeállományodban kitörölhetetlenül nyomot hagyó – kémiával átítatott szerelemtől 150 bpm felett lüktető ütemek, a közelség és a lelkek izzadt külsejének seregszemléje.

Ez a kiállítás nem a harag kiállítása – még akkor sem, ha a harag kis szörnyetege olyan fájdalmasan éget fel mindent, hogy hozzá képest a lánván járás egészen örömteli lehet.

Idővel minden elrendeződik, így szól az ígéret, de bocsássanak meg, ha tévedek, én sehol nem látok tollas végtagjaikat billegtető dinoszauruszokat. Azt is hallani, hogy az érzelmek valódiak, vagy hogy az érzelmek adják a tudatunk belső falát fedő borítást, vagy, hogy az érzelmek tartóoszlopok, amiken bölcsességeink, IKEA élményeink és egyéb olyan bosszúságaink nyugszanak, amelyek birtoklása érdekében – önmagunk rabszolgájává válva – életünk során pénzt halmozunk fel. Az érzelmeknek a kevés velünk maradt hiteles dolgok egyikének kellett volna lenniük, miután a tengerek elnyelték Atlantiszt, vagy miután az Édenkert elveszett – valahol a legközelebbi szexshop felé vezető utadon, ahova leugrottál pár új játékszerért. De vajon tényleg

hitelesek az érzelmek? Valóban érezzük őket? Fajunk valóban képes arra, hogy érezze őket? Vagy számunkra – mint faj számára –, akiket érzelmileg Freudok, istenek, a világ Logan Roy-jai, és más olyan apafigurák formáltak, akik megmondják nekünk, mit és hogyan érezzünk – eleve adott a Nagy Érzelmi Kézikönyv kellős közepén egy egyértelműen nemek szerinti választóvonal? Az érzelmek csak a heteropatriarchális iparosodott rémálom termékei, amelyben élünk? Várjunk csak, ez a kiállítás az érzelmekről szól?

A *Lávatalaj* egy játék, és mint ilyen, kell, hogy legyen egy szabályrendszere és egy útmutatója arról, hogy a szabályok miként szeghetők meg (vagy bírálhatóak felül, haha). Azt mondod, nemi normák; azt mondom, baszódj meg! Azt mondod, hallgass apádra; azt mondom, viszlát!

Tudod, mit? Úgy hallottam, hogy azok az idegenek, akikkel a nagy egyetértéstől beállva az asztrológiáról beszélgetsz, valójában nem is a barátaid! Tudtad ezt? Az asztrológián keresztül való kapcsolódás állítólag nem is igazi.

Ez a kiállítás a halálról szól; a gyászról, a fájdalomról, a halál fájdalmáról, és arról, ahogy valaki meghal – szó szerint vagy átvitt értelemben –, a szenvedésről, az öregedésről, viselkedési sémáink elvesztéséről, az erő elvesztéséről, a bőr feszességének elvesztéséről, különös, új szokások kialakulásáról; ez a kiállítás a vámpírokról, a heteropatriarchátusról, a kapitalizmusról, a régi mitológiákról és isteneikről szól; a tombolásról, a közelségről, az egy-, a két- és a többszáz fős közösségekről; a binaritásról és annak lebontásáról; a dühről, a megküzdési mechanizmusokról, az alkoholizmusról, a drogozásról és az abúzusról, a terápiáról – alapvetően az életnek nevezett szarsággal való megbirkózás módjairól. Mindenről és semmiről. Fogadd el, vagy lépj le. Csak figyelj a lépteidre. És nem, tényleg nincsenek dinoszauruszok a kiállításban.

Jen Kratochvil

Denis Kozerawski

Belső világunk már születésünk előtt formát ölt. Az anyaméhben érezzük a magzatvizet a bőrünkön, halljuk az emésztésnek és a vér áramlásának tompa hangjait, anyánk mozdulataival együtt mozgunk és forgunk. A születés után a fizikai érzések határozzák meg magunkhoz és környezetünkhöz fűződő viszonyunkat. Kezdetben éhséget, jóllakottságot, nedveséget és álmodást érzünk. Érthetetlen hangok és képek kakofóniája tolul be vadonatúj idegrendszerünkbe. A testi érzetek továbbra is fontos visszajelzéseket adnak nekünk saját állapotunkról, még azután is, hogy tudattal rendelkező egyénné válunk és elszakítjuk a nyelvet.

Testérzeteink folyamatosan tájékoztatnak bennünket belső szerveink, valamint az arc, a törzs és a végtagok izmainak változásairól, jelezve a fájdalmat, a kényelmet, az éhséget vagy a szexuális izgalmat. A fizikai érzeteket az is befolyásolja, hogy mi történik éppen körülöttünk. Egy ismerős arc vagy bizonyos hangok – mint a zene vagy a sziréna –, vagy a hőmérséklet változása hatással van arra, hogy merre irányul a figyelmünk, és anélkül, hogy észrevennénk, befolyásolja további gondolatainkat és cselekedeteinket. Mindannyian *Lávatalajt* játszunk.

1980-ban vagyunk. A lány végre kiszabadult a kora középkor kulisszái közül. Folyóvíz nincs. Penész van. Az apja beteg sikolyai. Alulértékelés. Zaklatás otthon, zaklatás az iskolában. *Safe space* egy régi fa szekrény

alján. Régi ruhák illata egy szekrényben, ahová senki sem merészkedett be. „El kell innen mennem!” – ezek a szavak visszhangoztak kérielhetetlenül a fölében. Az iskola és a tanulás lett az egyetlen esélye a menekülésre, ezzel egészen fiatal kora óta tisztában volt. Közvetlenül az iskola elvégzése után sikerült hozzájutnia egy garzonlakáshoz (amit az állam az egyedülállóknak biztosít). Végtelenül szerencsés fordulatként élte ezt meg. Végre belekóstolhatott az éjszakai életbe. Új ismeretségek, de semmi komoly. A szüleim nem kedvelnek téged. Most el kell búcsúznom.

Néha a kövek, amelyekre rálépett, még folyékonyak voltak. Még nem dermedt meg teljesen a láva.

Első szerelem. Más nyelven beszél. Egy másik országból érkezik. Hullámhegyek és hullámvölgyek. Időnként az otthonára emlékeztette. Olyan addiktív, olyan csábító. Minden túl gyorsan történik. Mindig is szeretett volna egy gyereket. Mindent megpróbált. Telente napközben könyveket árult az újságárus standjánál, hétvégén pedig farmerek és függönyök csempészésében segédkezett... A félelem állandó kísérője volt a túlélésért folytatott mindennapi küzdelmében. Amikor a szülészetre kellett mennie, taxit fogott. A férfi a bárban maradt ünnepelni.

„Érzem a haragodat.” Mámorító. „Szeretlek.”

Ruth Novaczek

Melyik generációhoz tartozol? A halálgenerációhoz – mondja Ruth. Erre az összes Z generációs hátat fordít, gondolván, hogy kritikusan állnak ennek a kis viccnek a cinizmusához. A teremben viszont néma csend honol, és a generációs szakadék egyértelműen kítűnik a nevetések sokféleségéből. Hogyan ne vessünk együtt? És nevetünk-e valaha is ... együtt?

Egy előadó lép be a szobába, egy öreg szellem, egy bölcs, hófehér hajú nő, aki valójában egyáltalán nem bölcs, mert bölcsnek lenni a régi, elfeledett legendák-ból ismert férfiak erénye. És ki akarna osztozni ezekkel az emberekkel bármilyen tulajdonságon? Nevetnek, miközben a vulkánok újra és újra kitörnek, és egy fapados repülőgép szárnyai járókacskaringós táncukat, amitől a gép gyomrában az utasoknak hányingerük lesz, miközben egy öblös hang lehangerlő örömmel sírásról és halálról énekel. Aztán a repülőgép gőzmozdonnyá és vasúti kocsik végtelen sorává alakul, és nem, ez nem Auschwitzra utal. Vagy mégis? Ez egy techno hajó, mindannyian átrepülünk téren és időn, és olyan kaput keresünk, ami valahova máshova veze. Jean Marais *Orfeusza* és tükre azonban már nem részei a történetnek. Ennek mostanra már világosnak kellene lennie.

Ruth Novaczek a 20. századi európai és amerikai filmes kánon talált filmfelvételeit használja fel, amelyeket saját, letargikusan távoli, mégis különös módon leíró felvételekkel kombinál. Vagy azt is mondhatnánk, hogy Novaczeknél az olasz neorealizmus találkozik az iPhone-kamerával. A felhasznált anyagokat aprólékosan szállazza szét a pillanatnyi hangulatváltozások érzelmeire, gesztusaira és reflexióira. A folyamat során a férfiak által dominált filmtörténet összes mechanizmusa feloldódik és átstrukturálódik; női tekintetté és női queer dominanciává szilárdul. Hirtelen minden addig néma és dermedt nő szólásra emelkedik és újra felfedezi illetékességét, a történelem pedig új mederben folyhat tovább. Mert, mint tudjuk, az emlékezet csalóka elbeszélő, a látszólag adottnak tűnő dolgokban pedig eredendően benne rejlik a változás lehetősége. A queer románcok végtelen sorát egybefonva Novaczek cseréket hajt végre, mint maguk a kezek *A film* című videójában, amikor pénzt adnak át egyik embertől a másiknak. Ez egy tranzakció. Egy forradalmi tranzakció. Hangok, jelenetek, zajok, érzékelési mezők keverednek, és mindenféle nevetésnek jut itt hely. Nem marad más hátra, mint megkérdezni: „mi a történet lényege?”, „egyáltalán milyen történet?” és „mi-végre?”. Ez a gondosan, mégis hevenyészett módon összeállított fekete-fehér nosztalgia ad muníciót egy újfajta, gondolatébresztő aktivizmushoz. A nézőt egy meghatározott időkeretbe helyezi, legalábbis látszólag, hogy valóban elveszítse tájékozódási képességét, és így arra kényszerüljön, hogy megfogalmazza saját, új narratíváit. Mi a történet? Ez a szenvedély története.

(JK)

Martin Maeller

Egy alumíniumcsövekből álló szerkezetre kifejlesztett műanyag fólia a nem látható egyszerűségére emlékeztet. Műanyag zsákok a holttestek számára, műanyag földeszsákok a holttestek letakarására, ezek bizonyára a hullaház készletraktárának közönségkedvenc darabjai.

Tudtad, hogy a temetési szertartásokhoz egy bizonyos fajta, speciális földet ajánlanak? Nos, létezik egy nagyon szépen becsomagolt, kellemes szerkezetű és gondosan pigmentált földtípus. Tulajdonságai annyira ideálisak és elegánsak, hogy egy pillanatra talán meg is győzhet minket arról, hogy az egész Földet egy ilyen tökéletes luxustermék alkotja. Megnyugodhatunk abban a hamis tudatban, hogy egy nap mi magunk is ilyen földben fogunk nyugodni. Mindezeken túl ez a föld valóban hatékonyan tartja meg a nedvességet, ráadásul olyannyira tele van műtrágyával, hogy a virágok varázsütésre szökkennek szárba benne.

Martin Maeller művészi gyakorlatában az egyén drámáját vizsgálja, és olyan érzelmekből fakadó pszichológiai és fizikai állapotokkal foglalkozik, mint a melankólia vagy a vesztesség. A halált mint olyan kulturális és társadalmi jelenséget járja körül, amely a viselkedési minták és a tanult formák sajátos regiszteréhez – a gondoskodáshoz, a szertartásokhoz, az együttérzéshez, a gyászhoz és a vigaszkereséshez – kötődik. Mindezt a bennünket irányító spiritualitás és a popkulturális rendszerek szemüvegén keresztül teszi. Maeller gyakorlata lényegében az emlékezet, a sebezhetőség és a hovatartozás keresésének kísérteties tanulmányaként is leírható.

Ki az, aki egy monumentális mauzóleumot vesz magának, és ki az, akinek a hamvait egy előre kijelölt, fojtogató műfüves területen szórják szét? Ki az, aki végigjárja Dante és Vergilius teljes útvonalát, és ki az, aki részt vehet a szamszára körforgásában? És mit szól mindehhez Lucifer?

Maeller gyakorlata túllép a konvenciókon és azok geopolitikai határain, a különböző hagyományos elemeket a posztmodern szinkretizmus nemtörődőmségével kombinálja, áthidalva az egyébként különálló fogalmakat, miután aprólékosan és pontosan felfejtette azok összes jellemzőjét. Maeller egyfajta sebész, dekonstruktivista, vagy jobban mondva queer dekonstruktivista sebész. Egy éles szike minimalista metszéseivel leválasztja a halált az öt kisajátítani óhajtó hatalmaktól, és prométheuszi módon queer kontextusba helyezi azt. Maeller munkái elmoszák a társadalmi konvenciókat alkotó fogalmak közötti határvonalakat, időnként olyan identításokra utalva, amelyek a világtól elszakítottnak tekintik magukat. Műveiben az emlékezés nonkonformista folyamatait megtestesítő, nyitott, ugyanakkor magukra visszautaló nyomozásokat vesz górcső alá. Munkái olyan ellentmondásos gyásszal telítenek el bennünket, amit nem ismerünk el, nem tudunk elismerni, társadalmilag támogatni, vagy amelyet félreértünk vagy elbagatellizálunk.

(DK)

Hynek Alt

Józanság és mámor. Az élet körforgása reggeltől estig. Felébredünk, hogy az első kávéval felturbózzuk magunkat és eltüntessük a rémálmok utolsó morzsáit. Napközben – hogy hatékonyak maradjunk – annyi koffeint adagolunk ereinkbe, amennyit szervezetünk elbír, egészen addig, amíg agyunk már nem reagál a koffein hatására, amíg egy újabb csészétől inkább fáradtnak, mint energikusnak érezzük magunkat. Ekkorra már rengeteg cukrot is bevittünk a szervezetünkbe, van, aki még dohányzik is és nikotinnal pumpálja a szervezetét. Mindezeknek az erősen addiktív, társadalmilag elfogadott (és a kapitalizmus uralma által szentesített) tudatmódosító szereknek véges a hatása, amiből az következik, hogy ideje áttérni más szerekre. A társadalom nagy része az alkoholhoz fordul, vagy azért, hogy még egy kicsit tovább tudjon dolgozni, vagy ha egy egyszerű, régimódi, 9-től 5-ig tartó munkával van megáldva, akkor talán csak azért, hogy szórakozzon és panaszkodjon a 9-től 5-ig tartó munkájával kapcsolatban. Akiknek nagy stresszel jár a munkája, azok esetleg hatékonyságnövelő gyógyszerekhez nyúlnak, vagy a napot egy csík speeddel vagy kólával indítják.

A lényeg a drogfogyasztás politikája, legyen szó kávéról, kokainról, ketaminról vagy pszichedelikus gombáról. Csak egy gyerek vagy egy elveszett lélek drogozna kontroll nélkül. Egyesek azért szedik, hogy segítsék tisztánlátásukat a kapitalizmus elleni harcban, mások azért, hogy utolsó lehetükig szolgálják azt. Egyesek arra törekszenek, hogy lássák a horizontot, mások – ha csak egy önfeledt pillanat erejéig is – el akarják fordítani tekintetüket arról a lehetséges jövőképről, ami előttük áll. Vannak olyanok is, akik a józanságot politikai tettnek gondolják. Az ilyen jellegű józanság aztán produktív mámorral is kecsegtethet.

Hynek Alt több művében a tudatmódosító szerek felhasználásával történő társadalmi szintű megküzdési mechanizmusok és azok politikai következményeinek a kapitalizmus elleni és a kapitalizmuson belüli harcra gyakorolt hatását vizsgálja.

A Cím nélkül (Vonyítás)-ban a művész az érzelmi és gondoskodási munka delegálásának kérdésével foglalkozik. Konkrétan kutyákra bízna az eddig az ember által végzett tevékenységeket. A videó egy CGI-renderelt kutyát mutat, egy részeg ember mozgásával és arckifejezésével. A kutya vagy alszik, vagy vonyít, ami a kapitalizmusban dolgozó, rendelkezésre álló vagy nem álló munkás be- és kikapcsolási kettősségére utal. A mű ezen túl utal a közösségi médiát folyamatosan elárasztó cuki kiskutyák és cicák végtelen tömegére.

A Rövid beszélgetések a tűzzel (Small Talks with Fire) egy 4K-s, lassított felvételű videó. Az **Iveta Schovancová**-val közösen jegyzett mű egy lehetséges disztópikus jövő eszközeit mutatja be. Míg a videóban látható harminc összebarkácsolt fákllya ábrázolásában az idő negyven-szer lassabban telik, mint a valóság (egy Phantom Flex4K kamera segítségével, amely másodpercenként 1000 felvételnyi videót képes készíteni), a lehetséges jövő kivetítése a spekuláció hipersebességével zajlik. Míg a kompozíció, az egymás után felvonultatott, éles vágásokkal egymástól elválasztott mozdulatlan eszközök

közvetlenül egy számítógépes kép hangulatát idézik; minden, amit láthatunk, a valóságban is leforgott, minimális utómunkával. A mű által felvetett kérdések mint navigációs eszközök jelennek meg a kiállítás kontextusában.

(JK)

P. Staff

Ki tudja megmondani, hol végződik a költészet és hol kezdődik a betegség? A technológiát hibáztathatjuk és ünnepelhetjük érte. A jó öreg gyógyszeripart. Kemoterápia, tesztoszteron, ösztrogén, fogamzásgátló és társaik.

A kiállításon látható 2017-es *Weed Killer* című film Catherine Lord *A kopaszsága nyara* (2004) címmel megjelent emlékiratain alapul. A kötet az író nő rák-betegséggel kapcsolatos tapasztalatait írja le, középpontban a kemoterápiával, amelyet valamiféle középkori dologként ábrázol, olyasvalamiként, ami örülten nyomorulttá teszi az embert, de nem eléggé nyomorulttá ahhoz, hogy megszabadítsa szenvedésétől. *A Weed Killer* a betegség és a gyógyítás közötti, nehezen letapogatható, folyamatosan felfeslő határvonalat vizsgálja. Pharmakon, ami gyógyszer és mérge egyszerre. Debra Soshoux, amerikai transz aktivista Catherine Lord történetét meséli el, Jamie Crewe képzőművész pedig a szerelem mindent elsöprő erejéről szóló *To be in Love (Masters at Work*, 1999) című dalt tátozja zenére. *A Weed Killer* a biotechnológiát mint a testünket egy sajátos elképzelés mentén, a testet felszámoló módon megváltoztató eljárást mutatja be. A rák gyógyítását a nemváltás tapasztalatával ütköztetve a mű a Foucault-i biopolitikától Paul B. Preciado farmakopornográfiai rendszerén keresztül vezet végig a társadalmi változások logikáján.

A kiállítás P. Staff *csak tiszta segget nyalj (eat clean ass only)* és *az ősi & a cölibátus (ancient & celibate)* című verseit egy holografikus ventilátoron mutatja be, a queer és transz intimitás világai között, a gyönyör és a fájdalom birodalmának legmélyebb bugyraiban, levítálva valahol ott, ahol a testnedvek találkoznak és egymásba olvadnak, valami hétköznapivá és radikálissá egyesülnek.

(JK)

Ellie Rae Hunter & Anni Puolakka

„Anya, emlékszem, egyszer azt mondtad, hogy minél több testben szeretnél élni, nem csak abban az öt testben, amely a hasadból érkezett a világra. A művészet a reprodukció nem lineáris formája, előre-hátra mozog az időben. Valami ilyesminek a részese akarok lenni. Terhes akarok lenni az örökségeddel, anya. Kibontakoztatni és megszülni téged a többiekkel együtt. Talán akkor nem lenénk mindannyian olyan magányosak.”

Ellie Hunter és Anni Puolakka *Eyes Jr.* című filmje öt testvért követ nyomon édesanyjuk temetésének napján. A testvérek egy asztal körül beszélgetnek, tortát szeletelnek, miközben a nemrég elhunyt édesanyjukhoz fűződő viszonyukat, valamint az anya a társadalomban betöltött szerepéről és a reprodukciós politikáról alkotott eltérő véleményüket vitatják meg. A filmben a szereplőket

kézzel varrott bábok alakítják, amelyeket a galéria terében is láthatóak. A bábuk anyja csak utalásszerűen jelenik meg a filmben egy óriási, fémből készült pókszobor formájában. A szobor utalás Louise Bourgeois alkotására. Bourgeois az 1990-es évek közepén, nyolcvanas évei derekán alkotta meg az első sötét és fenyegető pók-szobrait. A művész a pókokat egyszerre látta vadnak és törékenynek, védelmezőnek és ragadozónak, számára a pók alakja pszichológiai és életrajzi utalások összetett és néha ellentmondásos szövedékét hordozza magá-ban. A pók részben az édesanyjára, részben önmagára utal, és egyszerre jelképezte az előrelátást, az állhata-tosságot és a védelmet. Hunter és Puolakka a művet továbbgondolva és új kontextusba helyezve az anya alak-jához és a halállal való megküzdéshez kapcsolja azt.

(JK)

Adrián Kriška

Adrián Kriška munkáiban az ördögök mint a tömegektől eltérő életet élők megtestesítői jelennek meg. Kriška szerint ezek a háborzongató és nem-bináris, kirívó megjelenésű lények a társadalom peremén léteznek. Míg az ördögök hagyományosan negatív konnotációk hordozói, Adrián Kriška lázadó entitásokként tekint rájuk, akik a természettel harmóniában élnek. Úgy véli, hogy az ördögök, akiket másságuk miatt gyakran igazság-talanul bélyegeznek meg, eredendő jóssággal rendelkeznek, amelyet a társadalom okozta traumák árnyékolnak be. Az ördögök pontosan érzékelik a tömeg-társadalom hibáit és problémáit, jóval azelőtt, hogy mások felismernék azokat. Ez a narratíva vezérelvként szolgál Kriška munkásságában, amely több ponton rezonál az anarcho-okkultizmus fogalmával. Bár figyel-me nem korlátozódik egyetlen könyvre vagy forrásra, Kriška alapos kutatásokat végzett különféle anarchista kézikönyvekben. Az anarchizmus és a pogányság kapcsolatát különösen érdekesnek találja, elsősorban az ökológia, a természetvédelem, a sokféleség, a szeretet és a szabadság ünneplésének összefüggésében. A ter-mészet egyfajta lencseként szolgál Kriška számára, amin keresztül érzékelhetővé és megragadhatóvá válik az anarchizmus. Kutatásai során nemrégiben találkozott Nastassja Martin *Eye of the Wild* című kötetével (New York Review Books, 2021, Croire aux fauves, Párizs, Verticales, 2019), amely azon túl, hogy a sámánizmussal is foglalkozik, a természetbe való be nem avatkozás fon-tosságát hangsúlyozza. Kriška beépítette Martin követke-zetéseit a társadalom, a természet és az emberi tapasztalat közötti kölcsönhatásra fókuszáló alkotói gyakorlatába.

(DK)

Petra Feriancová

A kiállítás Petra Feriancová a Villa d'Este és a Győzedelmes Hercules temploma elemzésének egy részletét mutatja be 2020-as *FABVLAE* című sorozatából. *FABVLAE* című sorozatából a kiállításon a klasszikus Hydra-mítosz márványlapokba vésett újraértelmezései láthatóak. Hüdra egyik legfigyelemreméltóbb tulajdonsága a regenerá-lódásra való képessége volt – Hüdra alakját Feriancová az anya metaforájaként használja, akinek a testéből

további lények születnek. A Hüdra legyőzhetetlen, feje számtalanszor képes újraalkotódni. Az egyik fej – az aszexuális – pedig halhatatlan.

A Hüdra-mítosz a reziliencia, az alkalmazkodóképesség és a végtelen gonoszság témáit hordozza magában. Az életben ránk váró kihívások és akadályok metaforája; a stratégiai gondolkodás, a csapatmunka és a kitartás fontosságának letéteményese. A Hüdra továbbra is a populáris kultúra egyik ikonikus szimbóluma, mely a hős bátorságát és leleményességét próbára tevő félelmetes ellenfél formájában jelenik meg.

(DK)

A sorozat feliratainak magyar fordítása:

Kimegyek és a szemeteseknél sírva fakadok a valóság szép-ségén. Szépségemet a szép érzések iránti érdeklődésemmel együtt veszítem el.

Öt fejük van, így vagyunk együtt egy Hüdra.

Mi vagyunk a három Erinnuszök. Ki tudja, vajon idővel elfe-lednek-e majd bennünket? Lehetetlen, hogy az idő elfeled-tessen bennünket. Arra csak a tettek képesek.

Állandó igény a hasznosságra. A semmiből létrehozni valamit. Táplálni. Gondoskodni. Lenni. Sebezhetőnek lenni. Kiszolgál-tatottnak lenni. Niobé. Végtelen félelemre ítélve.

Anyává válni és lassan eltávolodni a világtól?

Tökéletlen testünk az idő produktumává vált.

Ha kettévágnak, melyik rész fáj jobban? Az, amelyet elvesz-tetted? Vagy az, amit elvesztettél?

Az anyaság közelebb vitt a halálhoz.

A világ nélkülünk is létezik majd. Ehhez hozzá kell szoknod. Egy világ emberek nélkül. Romok, és közöttük elveszett, legelő jószágok.

Marie Lukačová

Van egy sárkány. És van egy hal. Egymás mellett élnek. Nem igazán világos, hol kezdődik az egyik, és hol folyta-tódik a másik. Együtt vannak, és együttlétük középpont-jában valójában maga az idő áll, ebben az esetben az idő azonban vitatható. Nehéz rájönni, hogy a dolgok foko-zatosan, lineárisan növekednek-e vagy sem. De hogyan is lakhatnak be másképp a valóságot?

A ciklikusság különböző formái kínálkoznak lehetséges válaszként. A régi idők évszakai – amikor a tavasz kö-vette a telet, az ősz átmenetet jelentett a nyár édes, izzadt közelségéből a tél mogorva távolságába. Vagy a hagyományos rítusok ciklusai. Soha nincs egyetlen válasz. Az átalakulás ádáz folyamat, érzelmi és fizikai munka, amely méltó a régi legendák titánjaihoz és ama-zonjaihoz. Fáj, ha főnixnek kell lenni?

A Marie Lukáčová rajzain látható misztikus lények kiszaba-dították magukat a doktrinális ikonográfiák és a hivata-losan szentesített őstörténetek béklyóiból, hogy új narratí-vákat fogalmazzanak meg, új interszekcionális kapcsola-tokat teremtsenek, és rátaláljanak emancipált önmagukra.

(DK)

Hynek Alt a prágai FAMU Fotográfia Tanszékén és a State University of New York New Paltz-i Visual Research Lab-ben végzett. 2008 és 2016 között a prágai Művészeti, Építészeti és Design Egyetem oktatója. 2016 óta a prágai FAMU Studio of New Aesthetic szakának vezetője. Munkáit többek között a prágai Fotograf Gallery, a Futura Gallery, a Rudolfinum, a Prágai Nemzeti Galéria, a České Budějovice-i House of Art, a ljubljanai Škuc Gallery, az ostravai PLATO, a grazi <rotor>, a brnoi Galerie Fait, az oslói Astrup Fearnley Museet és a bécsi Mumok mutatta be. A fotográfia, a videó, a tárgy és az installáció médiumai között ingázva Hynek Alt elsősorban a digitális korszakban tapasztalható érzékelési módokkal, va-lamint a fizikai környezet és a konstruált társadalmi rendszerek közötti tájékozódással foglalkozik.

Petra Feriancová 2013-ban a cseh és szlovák pavilon kiál-lítója volt az 55. Velencei Biennálén. 2011-ben részt vett a New York-i ISCP rezidenciaprogramjában, 2010-ben elnyerte a fiatal képzőművészeknek járó Oskar Čepan-díjat. Petra Feriancová számos médiumban aktív, dolgozik többek között fotográfiával, szobrásszattal és installációval, emellett könyveket is készít. Gyakran dolgozik hozzá közel álló em-berek archívumával és más talált anyagokkal, melyeket nem lineáris módon értelmez és szervez újra annak érdekében, hogy rávilágítson a jelentés és az anyag felépítésének és érzékelésének alternatív rendszereire.

Ellie Rae Hunter képzőművészeti és latin-amerikai tanul-mányok diplomáját a Dartmouth College-ban szerezte. 2014-ben az OxBow, 2013-ban pedig a Brooklyn Art Space rezidenciaprogramjában vett részt. Hunter munkáiban külön-féle tárgyak kitakarásával, fragmentálásával és újrakontextu-alizálásával az érzékelés rejtett rendszereire és a tárgyak a térben való elhelyezésének a tudatalatti által befolyásolt módszereire irányítja figyelmünket. Hunter 2014-ben National Endowment for the Arts ösztöndíjban részesült, művei többek között a Galerie Christian Berst, a Woman Made Gallery, az Ooga Booga, a Have Company, a Scene Metrospace és a Basic Land & Water kiállításain szerepeltek.

Adrián Kriška önreflexív, játékos, költői és okkult instal-lációit kerámiatárgyakból, textilekből, rövidfilmekből és hang-kollázsokból építi fel, melyek gyakran látszólag véletlen-szerűen, valójában előre megfontolt szándékkal tematizálnak generációs kérdéseket. Ami a tartalmat és az anyaghasz-nálatot illeti, Kriška hagyományos kézműves módszerek segítségével dolgoz fel olyan, számára kulcsfontosságú témákat, mint az anarchizmus, a szabadság, az okkultizmus és a queerség. A hagyományos kézműves eljárásokkal ellen-tétben ezek a témák a régi és az új világ játékos ellenté-tére épülnek, az idejétmúlt patriarchális értékek és a kortárs posztmodern társadalom összeütközését visszhangozva. Jelenleg a prágai Színházi és Filmművészeti Egyetemen ku-tatja az okkultizmus és a keresztény kultúra kapcsolatát a queer avantgárd és kísérleti filmművészet kontextusában. Kriška munkái a közelmúltban a prágai Page Five, a Lunch-meat Festival és a GAMU Gallery és az amszterdami Never-neverland kiállításain voltak láthatók.

Marie Lukáčová a prágai UMPRUM-on végzett, emellett a brnói Műszaki Egyetem Képzőművészeti Karán és a német-országí Kunstakademie Mainzban is tanult. Egyike a *Čtvrť vlna (A negyedik hullám)* feminista csoport három alapító-jának. Elsősorban videóval és videóinstallációkkal dolgozik, karaktereit főként a politika, a mitológia, a geológia vagy a tudomány területéről emeli át. Művei különböző idősíkokon és helyszíneken játszódnak; sajátos narratíváikkal és költői-ségükkel vezetik be a bizonytalan jövőről szóló történeteiket. Lukáčová elsősorban független cseh galériákban állít ki, emellett az elmúlt években Wrocławban, Ljubljanában és Stuttgartban is bemutatta munkáit.

Ruth Novacek művész és kurátor. A londoni St. Martins School of Art-on és a Central Saint Martins Egyetemen diplomázott. 2015-ben szerzett doktori fokozatot a londoni Westminster Egyetemen, kutatása a huszonegyedik századi avantgárdra, az új vernakularításokra és az écriture féminine-re (női írás) fókuszált, jelenleg a Westminster Egyetem vendég-

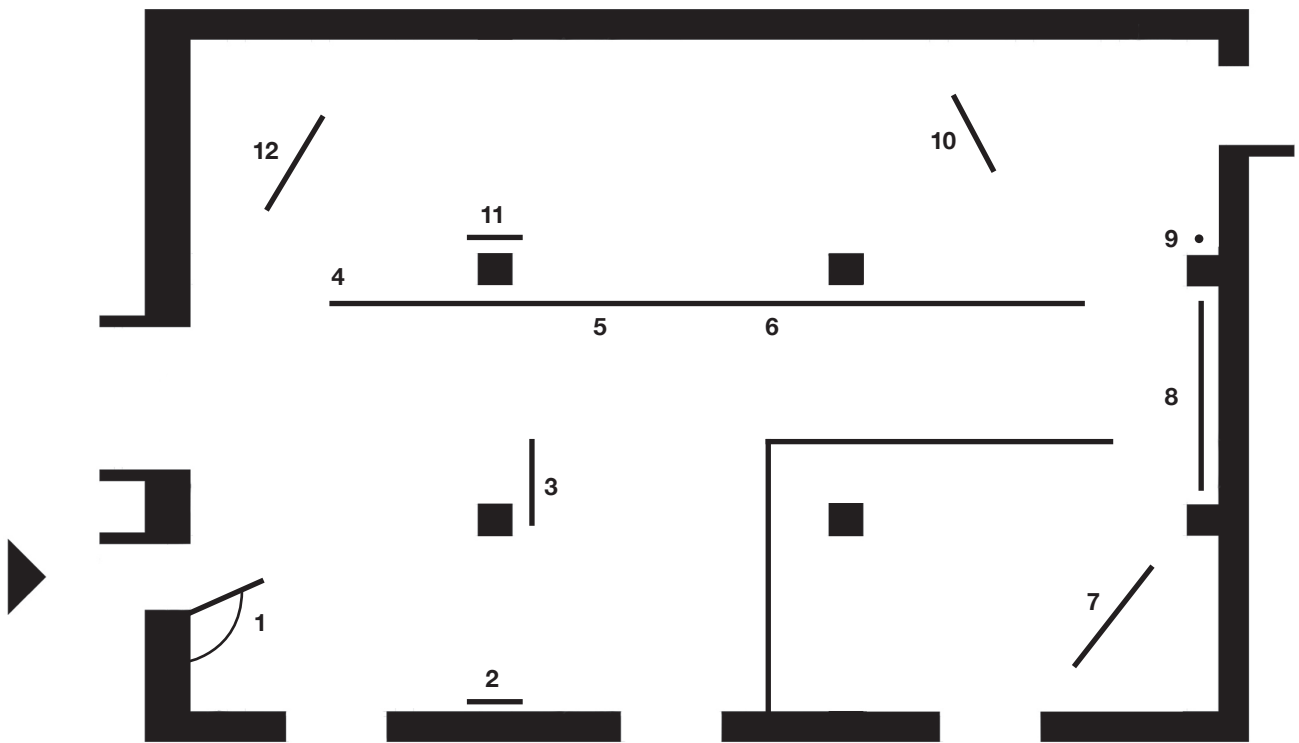
kutatója. Filmjei, performanszai és installáció elsősorban a diaszpórák, a társadalmi nemek, a humor, a szexualitás, a filmnyelv és a filozófia kérdéseire összpontosítanak. Nova-czek DJ-ként is ismert, zenekarokban játszott, műveit időnként eklektikus zenei kompozíciós elemek kísérik. *Phi-losopher Queen* című filmjéért elnyerte az Arts Council of England díját, egyéni kiállításait a New York-i Kunsthalle, a berlini Arsenal és a londoni British Film Institute Southbank mutatta be.

Martin Maeller Berlinben él és dolgozik. 2016-ban diplo-mázott a berlini Weißensee Művészeti Akadémián. Számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt, többek között a kölni Mélange, a Kunstverein Göttingen, a Neuer Aachener Kunstverein, a brnói Dům umění, a kasseli Museum for Se-pulchral Culture; a frankfurti Basis és a berlini Künstlerhaus Bethanien intézményekben.

Anni Puolakka Ouluban, Finnországban született, jelenleg Helsinkiben él. A rotterdami Piet Zwart Institute-ban diplo-mázott, az Aalto Egyetem oktatója. Performanszai, videói, installációi, rajzai és írásai önéletrajzi és dokumentarista ele-meket vegyítenek és építenek be fiktiiv világokba. Munkái az emberek és az állatok közötti határvonallal és a ha-tárok közötti elmosódásban rejlő lehetőségekkel játszanak (miközben időnként felvillanyozó, máskor álomba ringató kapcsolatot alakítanak ki további entitásokkal – lényekkel, tárgyakkal és a környezettel). Puolakka műveit a közelmúlt-ban a brüsszeli BOZAR, az ostravai PLATO, az amszterdami W139, a helsinki Kiasma Modern Művészeti Múzeum és a Baltic Circle fesztivál, valamint a sydney-i Performance Space mutatta be.

P. Staff alkotói gyakorlata elsősorban a nekropolitika, a transzköltészet és az hatáselmélet (affect theory) területéről inspirálódik, valamint a modern tánc, az asztrológia és az életvégi gondozás területén szerzett tapasztalataiból táp-lálkozik. Staff interdiszciplináris praxisa így a testek – külö-nösen a queer, tranz vagy fogyatékkal élő testek – megér-tésének, szabályozásának és fegyelmezésének folyamatára koncentrá. Egyéni kiállításait a Kunsthalle Basel, a Los Angeles-i Commonwealth and Council, az Arles-i LUMA, a sanghaji Institute of Contemporary Art és a londoni Serpentine mutatta be. Művei többek között az 59. Velencei Biennálén, a 13. Sanghaji Biennálén és a berlini Julia Stoschek Foundation csoportos kiállításán voltak láthatóak. Staff művei megta-lálhatóak a Los Angeles-i Museum of Contemporary Art, az Arles-i LUMA, a New York-i Museum of Modern Art és a düsseldorfi Julia Stoschek Foundation gyűjteményében.

Iveta Schovancová a prágai UMPRUM fotográfia szakán, majd a prágai Képzőművészeti Akadémia New Media Stúdiójában diplomázott. Elsősorban fotográfiával és mozgóképpel dolgozik, gyakran textiltárgyakkal kombinált installációk formájában. A fotográfiái képek készítésénél szerzett tapasztalatait a tár-gyakról való gondolkodásba ülteti át, a térbeli konfliktust lefordítva a kétdimenziós felületre. Műveivel többek között a prágai City Surfer Gallery, a brnói TIC Galleryben, a pozsonyi Photoport Galleryben és a szülői Cseh Központban találkoz-hatott a közönség.

**1. Hynek Alt, Iveta Schovancová:
Rövid beszélgetések a tűzzel, 2023**

4K videó, 45'
Közreműködők Oliver Torr,
Jáchym Kachlík, Ondřej Konrád

**2. Adrián Kriška:
Démonok kiverik a Sátán alatt (a csúcson), 2023**

Bőr, velúr, gyapjú, 65 x 115 cm

**3. Ruth Novaczek:
Dráma, 2023**

HD videó, 4' 23"

**Ruth Novaczek:
Egy film, 2023**

HD videó, 6' 50"

**4. Martin Maeller:
Cím nélkül (féltékeny isten), 2023**

Szítanyomat műanyag fólián, alumínium, 9 x 2,5 m

**5. Martin Maeller:
Cím nélkül (álmaimban), 2022-23**

Szítanyomat plexin, 26,5 x 26,5 x 26,5 cm

**6. Martin Maeller:
Cím nélkül (katakombacikák), 2022-23**

Szítanyomat plexin, 26,5 x 26,5 x 26,5 cm

**7. P. Staff:
Gyomirtó, 2017**

HD videó, 16' 49"

**8. Marie Lukáčová:
Sárkány és hal, 2023**

Akril festék, digitális nyomtat, 286 x 250 cm

**9. Adrián Kriška:
Ásó, 2022**

Kerámia, fa, 123 x 27 x 7 cm

**10. Hynek Alt:
Cím nélkül (Vonyítás), 2023**

CGI videó, 42' 22"
Maxine Vajttal közösen

**11. P. Staff:
Versek (az ősi és a cölibátus / ancient & celibate;
csak tiszta segget nyalj / eat clean ass only), 2020-2023**

holoprojektor

**12. Ellie Rae Hunter & Anni Puolakka:
Eyes Jr., 2021**

HD videó, 18'

**13. a térben:
Petra Feriancová:
FABVLAE, 2018-2020**

Véssett travertin márvány, 9 db, 75 x 90 cm

**14. a térben:
Ellie Rae Hunter & Anni Puolakka:
Testvérek, 2019- 2021**

Textil, kő, fenyőágak, műhaj, vegyes technika,
változó méret

Nemzeti
Kulturális
Alap

KUNSTHALLEBRATISLAVA

Honfi Zsolt

trafogaléria

1094 Budapest, Liliom utca 41.
+36 1 456 2040 // gallery@trafo.hu // www.trafo.hu
Nyitva: keddtől vasárnapig 16-19h, előadási napokon 16-22h
Open: Tuesday to Sunday 4-7pm, performance days 4-10pm